

Către: Dumitru BUDIANSCHI

Ministru al Finanțelor

Nr. 90 din 20 noiembrie 2022

Ref.: Propunerile de politică fiscală și vamală 2023

Stimate Domnule Budianschi,

Vă salutăm din numele Asociației Patronale „Camera de Comerț Americană din Moldova” (în continuare „AmCham Moldova”).

Urmare a examinării Proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative ce vizează propunerile de politici bugetar-fiscale pentru anul 2023, AmCham Moldova prezintă o serie de comentarii și obiecții, după cum urmează:

COMENTARIILE DE ORDIN GENERAL

- Salutăm includerea în proiect a propunerilor înaintate de AmCham Moldova anterior (cota zero la impozitul pe profit, dublarea pragului de calificare a activelor în mijloace fixe, implementarea conceptului de amortizare accelerată, revizuirea regimului TVA la importul serviciilor etc.), precum și prezența unor mecanisme cu adevărat impresionante și mult-așteptate, cum ar fi restituirea trecerii în cont a TVA, de exemplu.
- Deoarece consultarea proiectului de lege ce vizează politica fiscală și vamală nu a respectat deja termenele prevăzute în legea privind finanțele publice și transparență bugetară, inclusiv prin proiectul de lege propus spre consultare urmărindu-se și o derogare de la momentul punerii în aplicare a normelor prevăzute în proiect (de la 1 ianuarie 2023 sau circa 2 luni versus cele 6 luni prevăzute de legislație pentru punerea în aplicare a proiectului și care sunt atât de necesare, de obicei, pentru setarea tuturor mecanismelor pe partea guvernamentală și a businessului în cel mai bun mod posibil), așteptarea comunității de afaceri ar fi ca principiile de impunere prevăzute în Codul fiscal (certitudinea impunerii, echitatea, randamentul fiscal, stabilitatea/previzibilitatea, neutralitatea) să constituie referințe fundamentale în designul politicii fiscale și vamale pentru 2023.
- Lipsa Analizei impactului de reglementare, precum și lipsa unor argumente clare în Nota informativă despre motivul optării pentru anumite praguri, cote etc. nu permite o analiză comprehensivă și total echilibrată a propunerilor înaintate. Or, susținerea propunerilor de introducere a unor concepte sau mecanisme noi cu impact preconizat substanțial asupra mediului de afaceri, nu neapărat pozitiv, se prezintă a fi o misiune imposibilă.
- Targhetarea diminuării "salariului în plic" sau digitalizarea economiei lipsește practic, chiar dacă se vorbește atât de mult despre ambele aspecte și cum acestea influențează direct asupra "albirii" și transparentizării economiei.

COMENTARIILE PUNCTUALE PE PROIECTUL SUPUS CONSULTĂRII

La articolul I (Legea 845/1992):

- **Pct.1:** este nevoie de făcut concretizare la sintagmele utilizate pentru a asigura o înțelegere uniformă a prevederilor propuse. În speță, se referă la **noțiunea de "persoană fizică" și la cea de "tranzacție"**. Pentru a nu admite tratamentul precum că normele date se referă și la persoanele fizice ce practică activitate de întreprinzător, propunem substituirea cu "cetățeni". În ceea ce ține de "tranzacție", propunem substituirea

pe "plată", noțiunea de tranzacție neimplicând de fiecare dată și o plată, fiind una mai generală și inducând anumite dubii la înțelegerea corectă a noțiunilor. De asemenea, este nevoie de a clarifica modul în care se aplică restricția ce ține de 10 mii lei menționată în articol. Astfel, în proiectul de lege, modificarea se referă la art.90 și 90¹ din CF, pe când în Nota Informativă se face referință și la art.18 al CF inclusiv. Ceea ce ar presupune ca agenții economici vor putea achita în favoarea persoanelor fizice plăți în numerar aferente veniturilor specificate la art.90¹ din Codul fiscal (venituri din locațiune, arendă, suprafață, dividende, royalty) și a oricăror altor venituri impozabile conform art.18 din Codul fiscal (plăți pentru munca efectuată, creșterea de capital, dobânzile, etc.) care se supun în mărime ce nu depășește 10 000 de lei pentru fiecare tranzacție, dar nu mai mult de 100 000 de lei anual. E nevoie de a clarifica poziția legiuitorului la acest subiect.

La articolul IV (Codul fiscal):

- **Pct.4:** la litera a), considerăm că **introducerea unui nou prag de impozitare progresivă** este o măsură care nu va contribui decât la denaturarea valorii veniturilor prin amplificarea tendinței de "ajustare" a veniturilor pentru a nu admite depășirea. Mai mult, nu este clar de ce anume s-a luat, în calitate de venit anual, valoarea de un milion de lei, nota informativă neconținând careva prevederi în acest sens. În rândul persoanelor fizice cu venituri salariale mari se regăsesc specialiștii atrași din afara RM (cetățenii străini, care după angajare devin rezidenți fiscali și cetățenii RM din diasporă). Astfel, cu introducerea metodei de impozitare progresivă, angajarea specialiștilor cu o calificare și experiență la nivel internațional devine mai problematică pentru businessul mare, iar Moldova devine mai puțin atractivă în calitate de locul de muncă. Propunerea de la lit.b¹) ce ține de **impozitarea la cota zero a profitului** este una foarte binevenită, mai ales în contextul crizelor multiple cu care se confruntă economia țării, dar totuși necesită a fi examinată prin prisma principiului echității fiscale, acesta urmând a fi aplicat în egală măsură tuturor actorilor din domeniul business, fără a face careva preferințe pentru anumite categorii de contribuabili. Or, eliberarea unor resurse pentru companiile mari va permite reinvestirea acestora fie în creșterea potențialului companiei, fie în dezvoltarea unui ecosistem intern mai atractiv pentru angajați și, astfel, vor fi susținuți indirect angajații pe perioada crizelor multiple atât cei existenți, cât și cei nou-angajați urmare a extinderilor făcute dar li prin intermediul ajutoarelor acordate, de exemplu, pentru depășirea perioadei reci a anului, ori se vor investi în crearea unei infrastructuri externe (de exemplu, prin promovarea digitalizării) menite să crească veniturile companiei și capacitatea de a genera o plus valoare și mai proeminentă. De asemenea, data fiind legătura dintre evidența contabilă și cea fiscală, considerăm judicios utilizarea clasificării stabilite în Legea 287/2017 pentru respectarea unei consecvențe și legături logice între actele normative. Suplimentar, este nevoie de a se clarifica unele momente importante și anume acel fapt că dividendele se determină la repartizarea profitului net, determinat conform regulilor contabile, nu din venitul impozabil, care se determină conform regulilor fiscale și poate să difere de indicatorul contabil. Astfel, nu este clar cum urmează a fi determinat venitul impozabil pentru perioada indicată în cazul în care entitatea va distribui dividende din profitul anilor 2023-2025 începând cu anul 2026. De asemenea, nu este clar dacă vacanța fiscală descrisă se va aplica pentru fiecare an în parte din perioada 2023-2025 sau pentru toți trei ani concomitent și distribuirea profitului pentru unul din ani va condiționa anularea facilității pentru ceilalți doi ani. O altă incertitudine ține de felul în care va funcționa mecanismul în cazul distribuirii veniturilor anilor anterior celui în care se va pune în aplicare cota zero la profit. Un alt subiect important ține de necesitatea precizării modului în care va funcționa scutirea dacă în scopuri fiscale va fi înregistrată pierdere, iar în scopuri contabile/financiare – profit. O întrebare importantă ține de aceea de ce nu s-a aplicat același tratament și subiecților impunerii prevăzuți la Capitolul 7¹ din Capitolul II al Codului fiscal, care specifică regimul fiscal al agenților economici subiecți ai sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, veniturile din vânzări ale cărora vor continua să fie impozitate cu 4%. Or, dacă se urmărește susținerea businessului mic și mijlociu, norma de aplicare a cotei zero ar urma să se răsfrângă și asupra acestor subiecți direct vizati de un regim fiscal dedicat.

- **Pct.7:** în redacția actuală a art. 21 alin. (5), urmează a fi specificat că norma se referă la bunuri pentru care se calculează amortizarea. Nu este clar, nu se calculează amortizarea în scopuri fiscale, ca altfel sunt și prevederile IAS 40 și anume aplicarea metodei valorii juste, unde tot nu se calculează amortizarea. În același timp, odată cu introducerea alin.(6) în modificarea propusă, urmează a fi revizuit art. 24 alin. (8) din CF, care la moment prevede că „Nu se permite deducerea pierderilor în urma vânzării sau schimbului proprietății, îndeplinirii lucrărilor și prestării serviciilor, efectuate, în mod direct sau mijlocit, între persoanele interdependente. În sensul prezentului alineat, pierderea reprezintă diferența dintre suma anuală a costului vânzărilor și suma anuală a venitului din vânzări, înregistrată în evidența contabilă pentru întreaga perioadă fiscală, în relație cu o persoană interdependentă. Prevederile prezentului alineat nu se aplică relațiilor între membrii aceleiași cooperative sau aceleiași grup de producători agricoli, precum și relațiilor dintre cooperativa sau grupul de producători agricoli și membrii săi”. În cazul în care prețul de piață se va constata mai mic decât costul vânzărilor, tranzacțiile cu persoanele interdependente vor fi tratate discriminatoriu în raport cu tranzacțiile cu persoane independente. Or, pot exista situații când concomitent se va impozita și diferența de venit, și pierderea nu va fi deductibilă. Totodată, norma cu privire la ajustarea veniturilor ar trebui să fie orientată în măsură egală spre ajustarea situației fiscale pentru ambele părți ale tranzacției – majorarea veniturilor impozabile la furnizor și diminuarea veniturilor impozabile (majorarea cheltuielilor deductibile) la cumpărător/beneficiar. Mai mult ca atât, aceasta își pierde valoarea în contextul introducerii conceptului prețurilor de transfer. În această ordine de idei, solicităm excluderea din proiect.
- **Pct.9:** la alin.(4), solicităm reformularea textului propus „ , cu excepția entităților care aplică metodele de evidență bazate pe IFRS.”) după cum urmează: *“În cazul entităților care aplică Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), calcularea și deducerea amortizării aferente dreptului de utilizare a mijloacelor fixe care fac obiectul unui contract de leasing operațional se efectuează de către locatar.”* Textul este racordat prevederii pct.10 din HG 704/2019 și asta de fapt era esența solicitării noastre.
În ceea ce ține de propunerea de completare cu alin.(6¹), atragem atenția asupra specificării modului prin care compania optează pentru **metoda amortizării accelerate**, de exemplu, prin indicarea acestui fapt în politica de contabilitate a companiei. De asemenea, în final, considerăm judicioasă aplicarea principiului echității fiscale și în acest caz, contribuabilii mici tot având posibilitatea să utilizeze metoda amortizării accelerate. Tot aici este nevoie de precizat dacă metoda dată se va aplica unui activ sau unei clase de active (conform modului de aplicare a uzurii lineare clasice).
În ceea ce ține de alin.(19), considerăm că propunerea de a introduce norma dată nu se bazează pe careva calcule fundamentale pe termen lung privind impactul financiar și fiscal al modificării. O comparație a unor simple calcule matematice făcut în baza reglementărilor actuale privind amortizarea mijloacelor fixe în scopuri fiscale și în baza modificărilor propuse demonstrează că, în timp, urmare a reversării diferențelor temporare legate de operațiunile cu mijloacele fixe, efectul fiscal este identic. Menționăm, că mecanismul de deducere a amortizării fiscale, bazat pe principii de recunoaștere și evaluare a valorii de intrare a acestora, de deducere a cheltuielilor de reparații, de calcul a amortizării, de determinare a rezultatelor din ieșirea mijloacelor fixe este un mecanism extrem de complex, care poate include operațiuni multiple și variate, iar asemenea modificări complică nejustificat aceste reglementări fără a genera un efect favorabil atât pentru agentul economic, cât și pentru bugetul de stat. Or, potrivit art. 6 din CF, impozitele și taxele se bazează pe principii precum certitudinea impunerii și randamentul impozitelor, iar varianta propusă sporește semnificativ efortul depus pentru respectarea acestei norme, precum și efortul depus pentru administrarea acesteia. Modificarea propusă nu precizează care anume amortizare nu trebuie să fie inclusă în costul de intrare a altui mijloc fix – amortizarea contabilă sau cea fiscală. Introducerea acestei norme va necesita în mod inevitabil modificarea și ajustarea la acest aspect a Regulamentului privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale. Normele existente în art. 261 din Codul fiscal sunt suficiente pentru determinarea adecvată a valorii mijloacelor fixe în scopuri fiscale. În această ordine de idei, solicităm excluderea din proiect.

- **Pct.11:** la alin.(6¹), nu este clar modul în care va funcționa **"acordul comun"** pentru devălmășie: este vorba de un acord verbal sau e nevoie de un acord în scris? Dacă e cel în scris, e nevoie de autentificat notarial acest document sau e suficientă semnarea acestuia de ambele părți? E nevoie de a opera precizările date pentru a nu lăsa cale de interpretare a normei date.
- **Pct.12:** se cere actualizat. Astfel, propunem la articolul 44 alineatul (9), după sintagma „IFRS” sa fie introdus textul „sau de la implementarea unui nou standard sau a unor actualizări a standardelor intrate în vigoare, cu impact imediat în contul de profit sau pierdere sau cu impact în perioadele fiscale ulterioare”.
- **Pct.15-19:** propunem excluderea acestora, deoarece acestea introduc un nou **concept de impozitare a nerezidenților**, care nu a fost discutat preventiv cu comunitatea de afaceri, inclusiv cu comunitatea investitorilor-nerezidenți. Acesta este un pic ajustat comparativ cu cel propus consultărilor publice în anul precedent (exclus din proiectul de politică fiscală și vamală pentru 2022) cu angajamentul de a reveni asupra discutării blocului de nerezidenți inclusiv prin perspectiva viziunii mediului de afaceri. Este regretabil acel fapt că chiar dacă s-a depus o muncă considerabilă pentru a genera problemele cu care se confruntă nerezidenții și [a fost adresată invitația de a crea un grup de lucru mixt](#) pentru a lucra împreună la o versiune actualizată în baza celor mai bune practici internaționale a blocului pe nerezidenți, aceasta a fost ignorată, inclusiv [invitația repetată](#), înaintată cu câteva luni mai târziu. Considerăm importantă discutarea cât mai extinsă și intensă a unor astfel de concepte, inclusiv prin intermediul unor ședințe tematice dedicate, pentru a asigura o înțelegere și o acceptanță comună a normelor introduse și care urmează a fi utilizate ulterior de toate părțile implicate. Cu referință la propunerea de modificare integrală a redacției art.70 și art. 71 din Codul Fiscal atragem atenție la aceea că modul în care sunt formulate prevederile art.70 și 71 creează neînțelegeri și diferite interpretări, cum ar fi:

- “au obligația de a plăti impozit” - în esență, plata impozitului este etapa finală, însă prevederile art.70 este de a identifica cine sunt subiecții și obiectele impunerii. Mai mult, se contrazice cu prevederile art.13, 14 și art.91 din Codul Fiscal.– de menționat că sunt subiecți ai impunerii cu impozitul pe venit și au obligații fiscale în Republica Moldova.

- “prezentul capitol” – nu doar capitolul respectiv obligă nerezidenții de a calcula impozitul. În majoritatea cazurilor impozitul este calculat, declarat și reținut de către plătitorul venitului conform prevederilor art.91 din Codul fiscal.

- “denumiți în continuare contribuabili” – practic în tot capitolul continuăm să folosim noțiunea de nerezidenți.

- Impozitul stabilit prin prezentul capitol – capitolul nu stabilește impozitul, ci doar stabilește obiectul impozitării, cuantumul ratei de impozitare se stabilește prin art.91 din Codul fiscal.

- veniturilor brute impozabile- urmează de definit ce semnifică venitul brut, pentru că există mecanisme diferite de calcularea venitului brut, mai ales pentru situații când remunerarea este sub formă de venituri nemonetare. Prin urmare, această sintagmă va aduce și mai multă neclaritate, fie e urmată de un mecanism exhaustiv.

- ca concluzie generală, prevederile art. 71 pot fi interpretate în așa mod, că orice relație economică – financiară, avută cu o persoană fizică/juridică nerezidentă, se va impune în Republica Moldova, indiferent unde este locul de desfășurare a activității nerezidentului. O explicație mai simplă ar fi, că orice plată efectuată către un nerezident, reprezintă obiect impozabil în Republica Moldova.

Astfel, vă aducem exemple care distorsionează principiile de impunere a nerezidenților prin prisma modificărilor operate:

- ✓ Serviciile hoteliere achitate de către entitatea rezidentă a RM pentru angajatul care a fost delegat în Statul Străin cu scop de serviciu cu condiția că Plata se efectuează prin virament de către Entitate rezidentă RM (inclusiv cu cardul business) sau în numerar de către angajatul entității RM;
- ✓ Serviciile de reparație a utilajului prestate de către Entitatea nerezidentă pe teritoriul Statului Străin unei Entități rezidente a RM cu condiția că Plata se efectuează prin virament de către Entitate rezidentă RM sau în numerar de către angajatul entității RM;
- ✓ Serviciile prestate de laborator în Statul străin pentru o entitate rezidentă a RM cu condiția că Plata se efectuează prin virament de către Entitate rezidentă RM sau în numerar de către angajatul entității RM;
- ✓ Participarea la expoziții, forumuri, seminare etc. în Statul străin de către reprezentanții entităților rezidente a RM;
- ✓ Serviciile de actualizare a software prestate de Entitatea nerezidentă prin intermediul internetului;
- ✓ Procurarea biletelor avia în mod electronic de la companii nerezidente
- ✓ Plasarea publicității/ reclamei prin intermediul platformelor internaționale (Google, Facebook, Instagram, paginile web a nerezidenților, etc

De asemenea, un caracter interpretabil are aplicarea modificărilor art.91 la tranzacțiile specifice activității instituțiilor financiare, cum ar fi:

- ✓ Operațiuni cu carduri bancare prin intermediul sistemelor internaționale Visa; Mastercard, American Express;
- ✓ Sisteme rapide de transferuri internaționale
- ✓ Operațiuni de dealing (procurarea- vânzarea valutei străine la nivel internațional)
- ✓ Procurarea valorilor mobiliare prin burse internaționale

La moment lipsește un mecanism reglementat la nivel național, ce poate fi aplicat de Entitățile rezidente RM privind reținerea impozitului pe venit la sursă din plățile efectuate către nerezident, în cazurile, în care achitățile se efectuează on-line, prin intermediul cardurilor bancare, iar decontările cu sisteme internaționale se efectuează prin clearing (pe baza netto). Astfel, devin neaplicabile prevederile art. 91 din Codul fiscal, prin care rezidentul RM urmează sa rețină impozit la sursa.

Lipsa unui mecanism de reținere, agreat internațional, precum și a posibilităților tehnice de reținere va impune Entitățile rezidente RM să efectueze calcularea și achitarea impozitelor din cont propriu și respectiv un venit este impozitat dublu, atât în țara nerezidentului cât și în RM- statul plătitorului.

De asemenea, va fi o povară dublă pentru entitățile din RM din punct de vedere a deductibilității prin prisma art. 30 alin.(2) din Codul Fiscal, care menționează "Nu se permite deducerea impozitelor achitate în numele unei persoane, alta decât contribuabilul". Cheltuielile cu impozitul pe venit la sursă vor fi pe seama entității rezidente, astfel nu se vor recunoaște ca deductibile la determinarea venitului impozabil la finele anului de gestiune.

În cazul, în care instituțiile financiare vor calcula și vor achita din cont propriu impozitele din tranzacții cu sistemele internaționale, valoarea impozitelor va fi inclusă în comisioanele pentru serviciile prestate clienților. Ca urmare, va fi un impact semnificativ asupra clienților -persoane fizice și juridice.

Necesitatea respectării angajamentelor internaționale și continuitatea armonizării legislației naționale la prevederile UE – practica fiscală internațională presupune impozitarea serviciilor luând în considerare locul prestării serviciilor, cu excepția pe dividende, dobânzi, royalty etc. în coroborare cu Convențiile de evitarea dublei impunerii, fapt practicat și în Republica Moldova. Aspecte privind impozitarea nerezidenților sunt prevăzute și în legislația fiscală a României, fiind expres prevăzute veniturile ce urmează a fi impozitate pe teritoriul României. Modificarea operată vine în contradicție cu normele internaționale, care creează de fapt

un mediu prielnic de impozitare dublă care va revine asupra Entității rezidente RM. În nota informativă NU se face referire la prevederile din UE privind armonizarea legislației locale.

Suplimentar, atragem atenția că argumente pentru excluderea blocului dat ce ține de nerezidenți [pot fi consultate în avizul](#) acordat de AmCham Moldova la propunerile de politică fiscală și vamală pentru 2022 (pct.11).

- **Pct.21:** vizavi de **creșterea cotei impozitului pe venit sub formă de dobânzi la depozitele bancare de 4 ori**, menționăm că majorarea cotei impozitului pentru veniturile din dobânzi trebuie să fie precedată de o analiză a impactului nu doar din perspectiva bugetară, dar și asupra sectorului financiar și a populației, pentru a nu crea un dezechilibru la nivel economic, și respectiv un efect invers asupra veniturilor bugetare. Majorarea ratei de impozitare în esență semnifică cheltuieli mai mari suportate doar de către beneficiar- persoană fizică fiind reține 12% din dobânzii, sau cu 9 p.p mai mult față de anul 2022. Cu alte cuvinte, beneficiarul va primi o dobândă netă mai mică cu 1- 2 p.p. de la rata stabilită a dobânzii inițial. Prin urmare, persistă o probabilitate majoră privind schimbarea comportamentul investițional/economic al persoanei fizice, și redirecționarea fluxurilor monetare investiții în active mai puțin mai puțin sigure sau, cel mai probabil, deținerea numerarului. La moment, instrumentul financiar de investiții prin depunerea resurselor în depozite este unul sigur, funcțional și pe înțelesul populației. Analiza structurii depozitelor, demonstrează că acestea în mare parte nu poartă un caracter investițional ci mai degrabă "conservarea acestor lichidități ca o pernă de siguranță financiară" precum și un instrument de diminuare a impactului inflaționist asupra acestora. Ori, în condițiile mărimii ratei inflației actuale suma dobânzi nu poate fi calificată drept un venit suplimentar, întrucât venitul real al persoanei se diminuează. Creșterea semnificativă a presiunii fiscale (de 4 ori) comportă riscuri evidente de migrare unei părți a economiilor la termen ale deponenților la termen din bănci în investiții mai puțin sigure și lichide, ceea ce ar avea un impact nefavorabil asupra economiei în ansamblu. Pentru a răspunde la provocarea de a menține/ atrage deponenții, instituțiile financiare vor majora la rândul lor dobânzile la depozite pentru a fi mai atractive. Ca rezultat, băncile vor avea tendința să transfere această creștere pe seama creditelor, care vor deveni mai scumpe cu efecte negative asupra populației și agenților economici (reducerea accesului la finanțare). Creșterea dobânzilor la creditele persoanelor juridice, care sunt deductibile pentru ei, va conduce la diminuarea venitului impozabil a întreprinderilor, și ca rezultat, va diminua impozitul pe venit ce urmează a fi achitat din activitatea de întreprinzător. Criza energetică determinată de conflictul regional s-a transpus într-o creștere fără precedent a prețurilor, iar provocarea Guvernului ține de lipsa veniturilor disponibile a populației pentru a acoperi această creștere, fapt pentru care se recurge la programe de suport și compensare a populației. Or, efectul acestei măsuri este contrar politicilor promovate și se va materializa direct în diminuarea venitului populației obținut din dobânzi. Analiza structurii depozitelor demonstrează o concentrare mare a acestora în depozite mici, ceea ce înseamnă că efectul nu va fi asupra persoanelor cu venituri mari. Suplimentar este de menționat că practica internațională dar și națională (dividende, creștere de capital) prevede cote reduse de impozitare în raport cu regimul general de impozitare, nefiind considerate facilități fiscale ci un benchmark a sistemului fiscal. Argumentul principal este că investițiile respective se realizează pe o perioadă de timp, iar venitul real obținut este unul mai mic în comparație cu venitul nominal, urmare inflației. În contextul celor menționate supra, precum și conjunctura extrem de nefavorabilă actuală, solicităm respectuos excludere majorări impozitului pentru dobânzile la depozite.

De asemenea, propunem excluderea alin.(3⁸), deoarece conform art.17 din Legea Nr. 419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat valorile mobiliare de stat se emit pe termen scurt și lung. Valorile mobiliare de stat emise pe termen scurt sînt bonurile de trezorerie, emise cu scont și răscumpărate la scadență la valoarea lor nominală. Valorile mobiliare de stat emise pe termen lung sînt obligațiunile de stat, emise cu o rată flotantă sau fixă a dobînzii. Dobînda (cupoanele) la obligațiunile de stat se achită periodic. Obligațiunile de stat pot fi vîndute cu scont, la prețul lor nominal sau cu primă și sînt răscumpărate la scadență la valoarea lor nominală. Astfel, venitul obținut urmare procurării valorile mobiliare

de stat cu scont și răscumpărate la scadență la valoarea lor nominală, se impozitează conform regulilor creșterii de capital (explicațiile Ministerului Finanțelor), iar venitul din dobânzi prin aplicarea impozitului la suma dobânzii. În contextul existenței acestor diferențe de determinare a sumei impozitului se solicită excluderea din proiect a propunerii de la art.901 alin.(38), persoana fizică urmând să depună Declarația cu privire la impozitul pe venit, calculând impozitului în funcție de tipul VMS (venitului).

- **Pct.23:** se propune excluderea cuvântului "și" din sintagma "inclusiv și sumele T.V.A. calculate" în scop redacțional.
- **Pct.25:** în ceea ce ține de **rambursarea valorii TVA acumulată în cont** este nevoie de a aduce mai multă claritate a mecanismului ce urmează a fi implementat. De exemplu, din sintagma "înregistrate pentru ultima perioadă fiscală a anului 2022" poate fi înțeles că se referă la trecerea în cont aferentă lunii decembrie sau, eventual, trecerea în cont reflectată în declarația prezentată pentru luna decembrie.
- **Pct.27:** în ceea ce ține de **anularea scutirii la trimerile poștale**, menționăm că considerăm această propunere fiind în detrimentul intereselor consumatorilor, mediului de afaceri și care advers va stimula economia tenebră, inclusiv deoarece impunerea serviciilor poștale cu TVA se va răsfrânge în primul rând asupra consumatorilor finali, mai cu seamă persoanelor fizice care primesc și/sau expediază bunuri, documente, scrisori rudelor și prietenilor din diasporă. În condițiile economice și sociale curente, scumpirea unui serviciu esențial cu 20% este o povară semnificativă pentru consumator. De asemenea, pentru persoanele juridice ce practică e-comerțul, exportul de mostre și produse finite prin intermediul serviciilor poștale internaționale scumpirea semnificativă a costului serviciilor va însemna diminuarea competitivității în raport cu furnizorii, vânzătorii din alte state cu regimuri fiscale care susțin promovarea e-comerțului. Atragem atenția că mecanismul de import a bunurilor prin intermediul serviciilor poștale presupune că la devamarea acestora Destinatarul plătește statului TVA din valoarea în vamă a trimiterii poștale. În conformitate cu prevederile articolului 11 Legii Nr. 1380 cu privire la tariful vamal, valoarea în vamă include costul serviciilor de transport/livrare. Astfel, în cazul adoptării modificărilor propuse, același serviciu va fi impus cu TVA la două surse distincte, ce contravine principiului aplicării taxei pentru valoarea adăugată. Din cauza dinamicii pe piețele mondiale de combustibil în 2022, costul de bază a serviciilor poștale internaționale a înregistrat o creștere neplanificată în mediu cu 15%. Aceasta intervenind pentru compensarea creșterii costului kerosenului avia. Majorarea adițională a costului serviciilor cu 20% va determina o stagnare și eventual recesiune a pieței serviciilor poștale internaționale. În final, atragem atenția că inaccesibilitatea serviciilor poștale în raport cu veniturile și cheltuielile concetățenilor noștri va duce inevitabil la creșterea economiei tenebre. Cu toți cunoaștem despre fenomenul transportul bunurilor cu scop comercial prin intermediul așa numitor "rutiere", care vădit nu vor fi impuse cu TVA sau alte taxe și impozite. În cazul implementării modificărilor propuse, aceste "afaceri" vor deveni mai atractive și vor diminua transparența traficului de bunuri pe teritoriul Republicii Moldova. Astfel, solicităm excluderea propunerii date și menținerea situației curente.
- **Pct.35:** la art.124 alin.(16), se propune menținerea versiunii actuale a redacției din Codul fiscal. Or, în urma aprobării modificărilor propuse la articolul 124 alin.(16) și anume **anularea scutirii de accize, aferentă alcoolului etilic nedenaturat de la poziția tarifară 220710000, destinat utilizării în industria de parfumerie și cosmetică**, activitatea producătorilor locali va fi afectată dramatic. Modificarea propusă va condiționa dreptul agentului economic de trecere în cont a accizelor achitate la procurarea mărfurilor supuse accizelor, utilizate în procesul de prelucrare și/sau de fabricare pentru obținerea altor mărfuri supuse accizelor. Reieșind din aceasta, accizele achitate la alcool etilic utilizat în producerea parfumurilor și apei de toaleta o să genereze o trecere în contul producătorului, care va fi compensată cu accizele calculate la realizarea produselor finite de parfumerie, supuse accizelor conform capitolului IV Codului Fiscal. Însă, accizele achitate la alcool etilic utilizat în fabricarea producției cosmetice nu vor fi permise spre deducere, deoarece produse cosmetice nu sunt mărfuri supuse accizelor. Ca consecință, accizele achitate vor fi reflectate în costul producerii și o să majoreze esențial prețul de vânzare al producției. O simplă estimare a impactului modificărilor propuse asupra costului

producției fabricate pe parcursul a 9 luni ale anului 2022 de către „Viorica-Cosmetic” SA, indică o creștere cu circa 20,0 mln lei. Pentru unele produse cosmetice (precum loțiuni parfumate, tonice, creme), creșterea prețului de cost va constitui de la 40% la 50%. Creșterea prețurilor de vânzare a produselor cosmetice va afecta, în mod special, producătorii locali, produsele cărora vor deveni necompetitive pe piața internă. Produsele de import sau din zonele economice libere, care sunt scutite de plata accizelor, vor fi favorizate. În consecință, vom atesta o scădere esențială a vânzărilor, diminuarea volumului de producere, reducerea numărului locurilor de muncă și, respectiv, diminuarea cuantumului impozitelor achitate în bugetul public (impozitului pe venit, taxa pe valoare adăugată, impozitelor reținute din salarii, fondului social și altor impozite și taxe). De menționat, că producătorii europeni, care utilizează alcoolul etilic ca materie primă în scopuri industriale sunt scutiți de plata accizei. Astfel, aprobarea propunerii de anulare a scutiților va afecta grav nivelul de competitivitate a producătorilor locali pe piețele internaționale.

- **Pct.36: creșterile cotelor la accize accelerat comparativ cu calendarul aprobat** violează grav principiul de previzibilitate și certitudine a impunerii. În prezent, Republica Moldova are un calendar echilibrat de creștere graduală a ratelor la toate produsele de mărfuri supuse accizelor, aprobat și inclus în Codul Fiscal pentru anii 2021-2023. Spre exemplu, în medie acciza minimă crește cu +134 lei anual sau ~7 Euro în 2021-2023. Acest lucru a asigurat venituri bugetare stabile și sustenabile pentru Guvern (+11% an-de-an), predictibilitate pentru operatorii pieței și menținerea comerțului ilegal din țară (din contrabandă și contrafacere) la cote reduse. Comerțul ilegal în Moldova a atins un nivel de 4,1% în 2021, potrivit [Ipsos Illegal Trade Research](#). În baza calendarului aprobat din Codul Fiscal, în 2023, Republica Moldova va atinge o acciză minimă de 1103 lei / 1000 bucăți sau 58 Euro (+144 MDL sau +8 € față de 2022). Taxele vor reprezenta în anul 2023 peste 76% din prețul mediu al unui pachet vândut legal. Astfel, se propune păstrarea ratelor de accize aprobate pentru anul 2023 și excluderea oricăror noi creșteri ale acestora. Acest lucru va asigura în continuare un cadru fiscal previzibil pentru operatorii pieței și în special pentru cel mai taxat produs din Republica Moldova și va proteja fluxul stabil și sustenabil de venituri la bugetul de stat, excluzând riscul escaladării comerțului ilegal, destabilizării pieței și pierderi semnificative pentru Bugetul de Stat și afacerile legale. Este de menționat că acciza în Ucraina a crescut într-un ritm accelerat în 2020-2022, urmărind atingerea minimului UE într-un timp scurt. Această grabă a condus la apariția masivă a fenomenului de contrabandă și comerț ilegal estimat la peste 22% din piață în luna august 2022 ([Kantar Study](#)). Ratele accizei din Ucraina pentru 2023 ating valori foarte apropiate de ratele din calendarul fiscal al Moldovei: Ad-valorem: 12%, Cota specifică: 1568 UAH / 1000 bucăți sau 819 MDL (la cursul de schimb din noiembrie 2022) și Acciza minimă: 2097 UAH / 1000 bucăți sau 1095 MDL. Orice majorare peste acest nivel poate conduce la contrabanda produselor de tutun din Ucraina în Republica Moldova. Amintim și experiența noilor state membre UE, care au fost nevoite să armonizeze acciza la țigarete la nivelul minim din UE într-un ritm accelerat. În anii 2007-2010, România, Bulgaria, Lituania, Letonia etc. au majorat acciza cu 9-10 Euro / 1000 bucăți / an. În consecință, în 2010, comerțul ilegal cu țigarete a atins 54% în Letonia, 47% în Lituania, 40% în Bulgaria și 37% în România. Bugetul de stat în România a pierdut peste 1 Miliard Euro în 2010. După aceste fenomene adverse, toate noile state membre UE au aplicat o politică fiscală echilibrată, cu creșteri de maxim 5 Euro / 1000 bucăți / an. Același fenomen poate fi observat și în statele asociate cu UE, care, de asemenea, realizează aproximarea accizei cu nivelul minim din UE. În Muntenegru creșterea accelerată a accizei în 2017-2018 (+39%) a condus la dublarea contrabandei și comerțului ilegal și scăderea veniturilor bugetare cu 29%. Ulterior, Guvernul din Muntenegru a scăzut acciza în 2019, și veniturile bugetare și-au revenit. O situație similară este aplicabilă și cotei accizei stabilite la pozițiile tarifare 2207 și 2208 (alcool), creșterea accizei fiind triplată (de la +5% în calendar la +15%) – creștere care se va reflecta direct în costul de comercializare a produselor.
- **Pct.39**, se propune modificarea cuvântului "fondatorului" pe "asociatului", pentru a respecta lexicul utilizat în legislația specială.

- **Pct.41, 43-44: propunerea de excludere a soluției fiscale individuale anticipate** nu poate fi susținută sub nici o formă de către comunitatea de afaceri. Or, introducerea normei dacă acum câțiva ani s-a făcut pentru a asigura aplicarea principiului de certitudine a impunerii, prin confortul acordat de deciziile luate de Serviciul Fiscal vizavi de modul în care se tratează de către acestea o situație sau alta – decizii ce ulterior ar urma să fie urmate de companie pentru a evita o posibilă tratare arbitrală a unor situații problematice sau insuficient reglementate în cadrul normativ fiscal, primar sau secundar. Or, situațiile înregistrate în ultimul timp în ceea ce ține de modul în care sunt interpretate unele norme și aplicate contribuabililor amenzi și penalități urmare a controalelor fiscale, face necesitatea menținerii mecanismului dat și mai acută. Mai mult ca atât, în contextul în care se urmărește introducerea mecanismului prețurilor de transfer. Excluderea acestui mecanism este și mai puțin înțeleasă, or anume soluțiile fiscale anticipate (Advance Pricing Agreements) sunt o parte indispensabilă a implementării acestui mecanism în toate țările în care acesta funcționează, [OECD având chiar și recomandări concrete a modului în care acestea ar urma a fi încheiate și mecanismele de funcționare a acestora](#). Astfel, insistăm pe menținerea mecanismului de soluție fiscală individuală anticipată ca parte din drepturile garantate contribuabililor.
- **Pct.50:** nu este clară redacția propusă. Nu este clar din ce cauză se încearcă să se complice atât de mult procesul de corectare a dărilor de seamă menționate (în această categorie nimeresc dările de seamă forma IPC și formele IALS și INR). Practic, contribuabilul este lipsit de posibilitatea de a greși și de a corecta desinestător greșeala comisă în scopul conformării benevole. Dările de seamă menționate conțin date inclusiv referitoare la baza de calcul a drepturilor de asigurări sociale la care au dreptul persoanele fizice, iar târăgănarea procesului de corectare a acestora afectează nemijlocit acest drept. Astfel, solicităm excluderea din proiect. Dacă, totuși, se insistă pe introducerea normei date, se propune următoarea redacție: „(4¹) Prin derogare de la prevederile alin.(4), darea de seamă în baza art.92 alin. (2) și (3) poate fi prezentată corectat, inclusiv și dacă perioada a fost supusă controlului fiscal, modificând darea de seamă precedentă doar aferent contribuțiilor de asigurări sociale și a modificării statutului perioadei sau dacă corectările au fost efectuate la solicitarea organului fiscal”.
- **Pct.52:** în ceea ce ține de introducerea articolului 189¹, menționăm că, în redacția propusă, fără îndoială subminează principiile fundamentale ale legislației civile, or, în conformitate cu art. 1 din Codul civil al RM, legislația civilă este întemeiată pe recunoașterea egalității participanților la raporturile reglementate de ea, ... recunoașterea inviolabilității proprietății, a libertății contractuale, protecția bunei-credințe, ... recunoașterea inadmisibilității imixtiunii în afacerile private, necesității de realizare liberă a drepturilor civile, de garantare a restabilirii persoanei în drepturile în care a fost lezată și de apărare a lor de către organele de jurisdicție competente, iar drepturile civile pot fi limitate prin lege organică doar în temeiurile prevăzute de Constituția Republicii Moldova. Amintim că esența și conținutul juridic al unei tranzacții sunt întâi de toate reglementate de Codul civil al Republicii Moldova. Normele actuale de drept civil nu prevăd proceduri de recalificare a tranzacțiilor (prin urmare o asemenea formulare depășește și contravine normelor civile). Totodată, dacă s-a avut în vedere nulitatea actului juridic, atunci amintim că, în conformitate cu Codul civil al RM, nulitatea actului juridic poate fi declarată doar de instanța de judecată (Capitolul III, Titlul III din Codul civil). Fără o reglementare clară și un mecanism de aplicare extrem de prudent și bine gândit, o asemenea normă inevitabil va duce la abuzuri și imixtiuni din partea organelor de control fiscal, iar rezultatele controlului vor depinde de nivelul de pregătire și înțelegere a legislației în vigoare, manifestat de colaboratorii fiscali. De asemenea, este inacceptabilă poziția legiuitorului prin care se propune ca sarcina probațiunii în vederea demonstrării scopului de încheiere și/sau realizare a tranzacției în condițiile pretinse de contribuabil să aparțină acestuia din urmă, și nu Serviciului Fiscal de Stat care intenționează să recalifice conținutul juridic al unei tranzacții. Este incorect și inechitabil ca într-o normă generală, care stabilește reglementări cu privire la reclasificarea tranzacțiilor, dincolo de spectrul larg de relații contractuale permise de legislația civilă, să fie inclusă norma specială cu privire la reclasificarea unei tranzacții anume - a împrumuturilor. Forma în care este propusă, această normă trezește multiple incertitudini în aplicare și administrare, în timp ce impozitele și taxele trebuie să se bazeze

inclusiv pe principiul certitudinii impunerii, care presupune existența de norme juridice clare, care exclud interpretările arbitrare, claritate și precizie a termenelor, modalităților și sumelor de plată pentru fiecare contribuabil, permițând acestuia o analiză ușoară a influenței deciziilor sale de management financiar asupra sarcinii lui fiscale. O asemenea abordare din partea organelor de reglementare sfidează garanțiile constituționale garantate de statul nostru, și anume: Republica Moldova este un stat de drept, democratic (art. 1 din Constituția RM); Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale (art. 21 din Constituția RM). Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decît cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos (art. 22 din Constituția RM). Totodată, este inacceptabil ca această măsură fiscală să fie aplicată pentru tranzacțiile încheiate și sau desfășurate pînă la data intrării în vigoare a legii respective. Or, o lege nu poate avea efect retroactiv. Astfel, solicităm excluderea din proiect.

- **Pct.71** (și altele ce se referă la **introducerea mecanismului prețurilor de transfer**): principalele provocări de ordin conceptual țin de momentul punerii în aplicare a prevederilor și în jurul recalificării tranzacțiilor prevăzute la art.189¹. În opinia comunității AmCham Moldova, chiar dacă se va pune în aplicare de la 1 ianuarie 2023 legislația, urmează a fi acordată o perioadă de grațiere de cel puțin 2 ani pentru a se conforma prevederilor și pentru administrația fiscală, și pentru contribuabili. De menționat că experiența României a prevăzut o perioadă de 5 ani din momentul includerii normelor în Codul fiscal (2003), pînă în momentul în care mecanismul a fost pus efectiv în funcțiune (2008). Recalificarea, la rândul său, nu se referă exclusiv la prețuri de transfer, ceea ce crează premise de corupție și de abuzuri din partea autorităților fiscale care ar putea fi negestionabile de către autorități, dacă nu se face o îngustare și claritate corespunzătoare, mai ales că mecanism de calificare deja există în legislația fiscală (am comentat mai mult la pct.52). Mai multe argumente pot fi consultate în [scrisoarea de poziție](#) emisă de AmCham Moldova la subiectul dat, dar și în cadrul discuției publice ([Public Talks](#)), organizată de AmCham Moldova cu participarea mediului de afaceri, consultantților fiscală și a conducerii Agenției Naționale a Administrării Fiscale din România (la momentul implementării mecanismului prețurilor de transfer în România).
- **Pct.77**: cu referință la redacția propusă pentru termenul de prescripție, atragem atenția asupra faptului că redacția propusă este una ce nu aduce careva claritate pe ceea ce ține de modul de aplicare a termenului. Inclusiv, redacția actuală crează și problemele pentru atragerea investitorilor străini prin procurarea companiilor locale, că reprezintă un mecanism de deschiderea perioadelor. Astfel, se propune următoarea redacție:
*"La articolul 264 alineatul (2) va avea următorul cuprins:
"(2) Termenul de prescripție se extinde pînă la 6 ani asupra impozitului, taxei, majorării de întîrziere (penalității) sau sancțiunilor fiscale aferente unui impozit, unei taxe concrete dacă darea de seamă fiscală care stabilește obligația fiscală conține informații ce induc în eroare sau reflectă fapte ce constituie infracțiuni ori nu a fost prezentată."
se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:
„(3) Termenul de prescripție se întrerupe în conformitate cu prevederile Codului civil.
(4) După întreruperea termenului de prescripție, începe să curgă un nou termen. Timpul scurs pînă la întreruperea cursului prescripției, nu se include în noul termen de prescripție.”.*

La articolul X (Legea 1056/2000)

În ceea ce ține de excluderea plafonului maxim la impozitul funciar și la cel pe bunuri imobiliare, atragem atenția că contribuabilii mari care dețin filiale și obiecte impozabile pe teritoriul RM urmează să identifice fiecare decizie privind stabilirea impozitelor citate a APL astfel nu se respectă principiul "certitudinii impunerii - existența de norme

juridice clare, care exclud interpretările arbitrare, claritate și precizie a termenelor, modalităților și sumelor de plată pentru fiecare contribuabil, permițând acestuia o analiză ușoară a influenței deciziilor sale de management financiar asupra sarcinii lui fiscale"; și principiul "randamentul impozitelor – perceperea impozitelor și taxelor cu minimum de cheltuieli, cât mai acceptabile pentru contribuabili." De asemenea, asta ar putea duce la aplicarea unor impozite diferențiate pornind de la intima convingere a membrilor organelor decidente de la nivel local, ceea ce ar putea duce la o atitudine arbitrară față de mediul de afaceri, pornind de la anumite criterii foarte subiective. Respectiv, solicităm respectuos menținerea redacției actuale, cu posibilitatea de creștere a cotei maxime aplicate. În ceea ce ține de acest fapt, trebuie de menționat că chiar și cu pragurile maxime existente, practic nici o autoritate publică locală nu aplică cota maximă la impozitul pe bunuri imobiliare.

La articolul XVIII (Legea nr.166/2017)

Propunem **păstrarea valorii nominale minime a tichetelor de masă**, și anume 35 de lei, după cum prevede la moment Legea nr. 166 din 21.09.2017 cu privire la tichetele de masă art. 4 alin (1). Aceasta va evita situațiile în care companiile care se află în dificultăți financiare sau care fac față cu greu la nivelul inflației să nu renunțe la acest instrument de stimulare a angajaților care potrivit art. 3 alin (1) este un drept oferit acestora. Astfel, se propune expunerea art. 4) alin. (1) în următoarea redacție: "Valoarea nominală deductibilă în scopuri fiscale a unui tichet de masă pentru o zi lucrătoare trebuie să fie cuprinsă între 35 și 790 de lei." Dacă recalculăm valoarea nominală maximă luând ca referință doar rata inflației pentru anul 2021 și 10 luni al anului 2022, reiese că suma nominală maximală urma să fie ajustată la 84 lei. Suplimentar, **reiterăm necesitatea revenirii la discuțiile asupra scutirii de contribuții de asigurările sociale de stat obligatorii** a tichetelor de masă prin completarea Anexei nr.3 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, cu următorul text:

" (39) cheltuielile suportate de către angajator pentru acordarea tichetelor de masă în mărimea prevăzută la art.4 alin.(1) din Legea nr.166/2017 cu privire la tichetele de masă"

Această normă se propune pentru excluderea impozitării cu contribuții sociale la utilizarea tichetelor de masă. Norma dată împreună cu limitarea la salariu minim va duce la micșorarea fenomenului achitărilor salariilor în plic. Studiul efectuat la comanda AMCHAM a confirmat fapt că utilizarea tichetelor de masă a favorizat creșterea veniturilor bugetului public național din TVA, reieșind din considerentul că utilizare tichetelor de masă se face numai în cadrul rețelei de comercianți – plători de TVA – ca rezultat un leu cheltuit cu utilizarea tichetului de masă aduce cel puțin 23 bani din care TVA reprezintă 14,65% și diferența reprezintă taxele și impozite salariale. Estimările declarate de către autorități cu privire la colectările adiționale în bugetul de stat din contul anulării facilităților fiscale pentru tichetele de masă se bazează pe raționamentul, că angajatorii vor continua să ofere tichetele de masă, asumându-și costurile adiacente impozitării, sau vor prefera să majoreze salariile în quantumul corespunzător valorii tichetelor de masă acordate anterior. În contextul studiilor realizate, s-a constatat cu certitudine că așteptările Guvernului privind majorarea încasărilor la Bugetul asigurărilor sociale de stat sunt nefondate, or impozitarea tichetelor de masa nu va genera creșterea încasărilor la buget. Studiile date totodată au confirmat că anume tichetele de masă a fost primul și unicul instrument pe parcursul anilor 2018-2019 implementat de Stat care a adus la combaterea fenomenului "piețelor centrale" cu utilizarea la scară largă deținătorilor de patente în comerț. În orașe și centre raionale foarte des implementarea tichetelor de masă de către angajator a creat condiția când salariați au început să viziteze rețelele de magazine. Mai mult, în condițiile în care există opțiunea de a beneficia de alocațiile de hrană (alternativa tichetelor de masă) care și în continuare vor fi scutite de taxe atât la angajatori cât și la salariați, indubitabil marea parte a angajatorilor, în special cei mari și medii, care dispun de cantine sau posibilități de a contracta firme de catering, vor prefera să revină sau să beneficieze de această opțiune. Pe când micii angajatori cu siguranță vor renunța la acest beneficiu din simplu motiv, lipsa de buget.

Suplimentar, reiterăm importanța ajustării, cu aceleași tempouri, și a valorii plafonului stabilit pentru hrana organizată a angajaților/zilierilor de la 45 de lei (fără TVA) la 70 lei (fără TVA) per angajat pentru fiecare zi efectiv lucrată (similar valorii tichetelor de masă), specificate în Hotărârea Guvernului RM cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venit 693/11.07.2018. Ca și în cazul tichetelor de masă, considerăm necesară majorarea plafonului pentru hrana organizată a angajaților până la cel puțin 70 lei (fără TVA), din următoarele motive:

- ✓ hrana organizată a angajaților nu este un beneficiu, ci o necesitate care rezultă din specificul activității, programul de lucru, asigurarea unui proces neîntrerupt de producere/livrare și amplasare teritorială.
- ✓ în condițiile actuale, pe piață nu sunt furnizori dispuși să ofere un prânz complet la preț ce nu ar depăși plafonul curent de 45 lei (fără TVA). Plafonul nu a fost modificat din 2018, iar creșterea cumulativă a indicelui prețului de consum în această perioadă depășește 50%.
- ✓ Povara fiscală suplimentară pentru angajator, generată de necesitatea impozitării costurilor de hrană organizată ce depășesc limita stabilită de legislație, ar putea duce la faptul că acesta să renunțe la oferirea acestuia. Asta va reduce încasările din TVA, impozit pe venit din aceste tranzacții.
- ✓ Lipsa de echitate între angajații care beneficiază de hrană organizată și cei care primesc de tichete de masă.

În final, **atragem atenția că modificarea propusă la art.117 ce ține de documentele de însoțire în cadrul comerțului electronic, acceptată în sinteza de obiecții și propuneri nu se regăsește în proiectul final.**

PROPUNERI SUPPLEMENTARE, INCLUSIV DIN RÂNDUL CELOR CE NU AU FOST ACCEPTATE ÎN PROIECTUL DE LEGE

- **Nonindexarea scutirii personale**, în perioada în care valoarea inflației are valorile maxime din regiune, nu este o măsură orientată către populație. Înțelegem că efortul financiar din partea Ministerului pentru a oferi o astfel de indexare va fi unul considerabil, totuși ar arăta un suport cu adevărat important pentru oameni, în special, pentru cei încadrați în muncă. De asemenea, considerăm necesară restabilirea scutirii personale și pentru persoanele ce înregistrează venitul mai mare de 360 mii, deoarece este un drept general de venit neimpozabil, care ar trebui să respecte principiul echității fiscale.
- **Oferirea posibilității de deducere/nonimpozitare a ajutoarelor oferite în perioada rece a anului de către angajatori.** În contextul crizei economice cu care se confruntă Republica Moldova (inflația galopantă, criza resurselor energetice și creșterea prețurilor la electricitate și gaz), membrii comunităților ce le reprezentăm analizează posibilitățile acordării angajaților ajutoarelor materiale, în expresie bănească sau în natură (procurarea de lemn/cărbune centralizat) pentru perioada rece a anului 2022 - început de 2023. Salutăm inițiativa autorităților de alocare a ajutoarelor materiale neimpozabile pentru susținerea salariaților din sectorul bugetar în perioada rece a anului. Astfel, pentru respectarea principiului echității sociale, solicităm respectuos acordarea posibilității angajatorilor privați de a-și susține în mod similar angajații săi, cu oferirea unui sistem de deduceri aferent acestui exercițiu în mărime de până la un salariu mediu lunar pe economie prognozat și aprobat de Guvern. Totodată, solicităm respectuos acceptarea scutirii acestor ajutoare materiale de impozitele salariale pentru angajat: impozit pe venit, primele de asigurare obligatorie de asistență medicală și contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii. Pentru mai multe detalii, vedeți [scrisoarea de poziție comună a AmCham, FIA și EBA vizavi de acest subiect](#).
- **Primele medicale facultative.** Potrivit art.24 alin.(20) din Codul fiscal, se permite deducerea cheltuielilor anuale suportate de angajator pentru primele de asigurare facultativă de asistență medicală ale angajatului în mărime de până la 50% din prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută, stabilită pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.2 la Legea nr.1593-XV din 26 decembrie 2002, pe anul respectiv. Pentru anul 2021, valoarea respectivă constituie 4056 lei, ceea ce

Înseamnă că, la moment, spre deducere se permite o valoare de 2028 lei. Anterior, comunitatea AmCham a prezentat propunerea dată și a primit suportul Ministerului Finanțelor, fapt pentru care ținem să reiterăm încă o dată competența profesională a Ministerului și capacitatea de a discerne inițiative într-adevăr bune venite din partea businessului și de a le susține, deoarece aceasta a fost votată de Guvern, dar nu a ajuns în textul final al legii. Este de menționat că, în baza informațiilor furnizate de operatorii din piață în domeniul asigurărilor, aprox. 90% din respectiva categorie de asigurare facultativă este valorificată, banii respectivi fiind compensați personalului medical și spitalelor. De fapt, o astfel de valorificare arată că decizia unei persoane asigurare obligatoriu ce are și o poliță de medicală facultativă este în favoarea valorificării, în primul rând, a celei facultative, ceea ce, în mod evident, economisește resursele statului în ceea ce ține de efortul de a face față necesităților medicale ale populației. Toate acestea pe fondul resurselor suplimentare ce vin în buget sub formă de impozite și taxe din salariile angajaților antrenați în gestionarea și promovarea acestora. În corespondența anterioară am menționat și acel fapt că la nivel internațional, nu se impozitează primele achitate de către angajator pentru angajatul lui în valoare de până la 1200 EUR/an în Macedonia, 400 EUR/an – în România; 1/6 din venitul brut anual al angajatului – în Cipru și 10% din venitul brut anual al angajatului – în Bulgaria. Astfel, considerăm important ca efortul legat de promovarea deducerii integrale a valorii poliței medicale facultative, sau, cel puțin, în limita a 100% din prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută, stabilită pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.2 la Legea nr.1593- XV din 26 decembrie 2002, pe anul respectiv urmează a fi reluat și promovat în calitate de prioritate, pornind de la situația de win-win ce rezultă din implementarea acestuia. Respectiv, propunem acordarea posibilității de deducere a valorii întregi (4056 lei) sau la valoarea de 50% din valoarea salariului mediu pe economie (9900 lei*50%). De asemenea, se propune examinarea posibilității de deducere a echivalentului acestei valori direct către prestatorii serviciilor medicale facultative.

- **Provizioane în asigurări.** În propunerile înaintate, am atras atenția și asupra necesității provizionării activității de asigurări, similar celor ce se realizează în alte componente a industriei financiare. Companiile de asigurări în cadrul activității sale profesionale pe o piață reglementată înregistrează o serie de creanțe specifice, precum: creanțe referitoare la primele neîncasate de la asigurați; creanțe referitoare la primele neîncasate de la intermediari; creanțe referitoare la reasigurări; creanțe referitoare la regresele înaintate; creanțe referitoare la plasamente prin intermediul împrumuturilor acordate. Coroborând prevederile art. 6 (Definiții) Legea privind piața de capital nr. 171 din 11.07.2012 și art. 5 (Modul de ținere a contabilității și de aplicare a standardelor de contabilitate) alin. (4) Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017, societățile de asigurări țin contabilitatea în partidă dublă și întocmesc situații financiare conform IFRS. Astfel, societățile de asigurări aplică, inter alia, Standardul Internațional de Raportare Financiară 9 „Instrumente financiare” (în continuare IFRS 9), respectiv Standardul Internațional de Contabilitate 39 „Instrumente financiare: recunoaștere și evaluare”, în baza Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 44 din 01.04.2013 privind acceptarea și publicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară. Conform Notei Informative a IFRS 9, deținut de IFRS Foundation^[1], deprecierea activelor financiare se recunoaște de îndată ce un instrument financiar este inițiat sau cumpărat, pierderile de credit anticipate pe 12 luni sunt recunoscute în contul de profit și pierdere, respectiv se provizionează. În documentul de analiză „Reserves, Provisions and Liabilities”^[2] dezvoltat în cadrul grupului de lucru al Comisiei Uniunii Europene privind elaborarea directivei privind o bază fiscală consolidată comună a societăților, se menționează că în majoritatea, dacă nu toate statele membre, există reguli care să permită o deducere fiscală pentru provizioanele constituite drept rezultat al creanțelor derivate din comercializarea bunurilor/serviciilor cu plata în rate. Dincolo de acest principiu general, există multe modalități de punerea

[1] <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/>

[2] https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/cctbwp6reservesfinal_en.pdf; 2005

în aplicare a acestei politici. De exemplu, provizionul poate fi dedus numai dacă au fost inițiate acțiuni legale împotriva debitorului; sau, doar provizioanele constituite pentru creanțe îndoelnice; sau provizioane în limita unui quantum procentual din valoarea totală a creanțelor; sau plafonul de deductibilitate al provizioanelor se calculează drept quantum procentual reieșind din experiența anterioară a contribuabilului sau pe baza mediei din industrie. Conform „Worldwide Tax Summaries 2017/18”^[3], PwC Europa, în țări precum Austria, Germania, Italia, Liechtenstein, Luxembourg, Norvegia, Olanda, Regatul Unit, Slovenia au fost identificate dispoziții ce oferă dreptul companiilor de deducere a provizioanelor pentru deprecierea creanțelor în limita unui quantum procentual din valoarea totală a creanțelor/vânzărilor. Astfel, propunem uniformizarea abordărilor în ceea ce ține de provizioanele din domeniul financiar și optarea fie pentru deducerea provizioanelor în baza modului stabilit instituțiilor financiare (în baza IFRS), fie organizațiilor de microfinanțare și/sau persoanelor care practică activitatea de leasing financiar (provizioanelor destinate acoperirii eventualelor pierderi ce țin de nerestituirea împrumuturilor și neachitarea dobânzilor aferente, care se determină conform regulamentelor Comisiei Naționale a Pieței Financiare, iar provizioanelor destinate acoperirii creanțelor ce țin de nerecuperarea ratelor și neachitarea dobânzilor de leasing în mărime de pînă la 5% din soldul mediu anual al creanțelor aferente contractelor de leasing, dacă aceste creanțe sînt datorate de o persoană care nu este afiliată contribuabilului). Anterior, prin [scrisoarea AmCham Nr. 61 din 28 aprilie 2021](#), comunitatea a atras atenție la existența problemei date pentru piața serviciilor de asigurare.

- **Cheltuieli (campanii) promoționale.** În contextul politicii existente și a planului de acțiuni ”Moldova fără numerar” al Guvernului Republicii Moldova privind diminuarea circuitului de cash în economia națională și a promovării decontărilor prin virament, mediul de afaceri de rînd cu sistemul bancar sunt cei mai buni promotori ai decontărilor fără numerar. Rezonând cu planul acțiuni al Guvernului, mediul de afaceri lansează numeroase campanii promoționale, menite să promoveze cardurile bancare și achitățile prin intermediul acestora. În acest context, noțiunea de ”Campanie Promoțională” stabilită la articolul 5 din codul Fiscal nu mai satisface acele programe elaborate de către mediul de afaceri în vederea promovării vânzărilor și achităților fără numerar. Suplimentar, noțiunea actuală cuprinde și componenta de jocuri de noroc și loterii, care în Codul Fiscal au un regim separat de impozitare și suplimentar acestea nu întrunesc scopul promovării vânzărilor. În acest context, am analizat [experiența României](#), care o considerăm una oportună și corectă și am constatat, că campaniile promoționale nu sunt limitate în timp și reprezintă acțiuni de promovarea produselor/serviciilor ca urmare a practicilor comerciale implementate de contribuabil. În această ordine de idei, propunem să fie modificată noțiunea de campanie promoțională, după cum urmează:

”Campanie promoțională - modalitate de promovare a vânzărilor prin organizarea de concursuri cu scopul promovării vânzărilor, anunțate public, cu acordarea de cadouri, premii, cashback, bonusuri sau alte câștiguri ca urmare a practicilor comerciale impementate de contribuabil”

- **Reglementarea regimului de impozitare a plăților pe bază de acțiuni (“stock option (incentive) plan”),** includerea atât noțiunii în art.5, cât și a regimului de impozitare la art.20,40 și 42. Reglementarea subiectului sus-menționat nu poate fi amânată pe alt termen, deoarece deja există în RM contribuabili, care aplică acest instrument, preluat din practica internațională, și mai corect ar fi reglementarea prin acte legislative, decât acordarea răspunsurilor individuale de către Ministerul Finanțelor la solicitarea contribuabililor.
- Egalarea drepturilor societăților de plată, societăților emitenți de monedă electronică cu băncile în utilizarea documentelor primare, prin operarea modificărilor în Legea 287/2017. Astfel, se propune următorul cuprins al art. 12 alin (1) lit. b) din legea citată: ” b) prestării serviciilor, cu excepția serviciilor

^[3] <https://www.pwc.com/gx/en/tax/corporate-tax/worldwide-tax-summaries/pwc-worldwide-tax-summaries-corporate-taxes-2017-18-europe.pdf>

financiare prestate de către băncile, societățile de plată, societățile emitente de monedă electronică, organizațiile de creditare nebancaară, asociațiile de economii și împrumut;”

- **Asigurarea socială a profesiiilor juridice.** Pornind de la acel fapt că cota progresivă introdusă persoanelor fizice se referă și la profesiile juridice, considerăm judicios revizuirea contribuției sociale obligatorii achitate de aceștia. Astfel, se propune ajustarea anexei nr. 1 a Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 1–4, art. 2), și a Legii bugetului asigurărilor sociale de stat, conform modului prevăzut în anexă.

De asemenea, insistăm asupra prevederilor anterior înaintate prin [scrisoarea de poziție ce ține de propunerile de politică fiscală pentru 2023](#), după cum urmează:

- ✓ **Scutirea de acciz a alcoolului denaturat conform Directivelor UE** (art.124, Anexa nr.1 la Titlul IV ACCIZELE Accize din Codul Fiscal);
- ✓ **Revederea taxei vamale pentru concentratele exotice importate pentru a asigura competitivitatea producătorului autohton de sucuri** (Legea nr. 172/2014 cu privire la Nomenclatura Combinată a mărfurilor a Republicii Moldova, cap. 24).
- ✓ **Revederea amenzilor disproporționate pentru nerespectarea de către titularul regimului vamal suspensiv indiferent** (art.231 alin.(5), propunerea la art.232);
- ✓ **Extinderea implementării Directivei 2011/64 până în 2030**, ceea ce va permite creșteri graduale și echilibrate ale accizelor, va exclude amplificarea comerțului ilegal cu produse din tutun în Moldova și va asigura venituri la bugetul de stat stabile și durabile. Mai multe detalii se prezintă în [scrisoarea de poziție](#).

În cazul în care este nevoie de clarificări suplimentare, vă rugăm vă stăm la dispoziție pentru detalii, inclusiv în cadrul unei eventuale ședințe. AmCham Moldova își poate asuma angajamentele ce țin de aspectele logistice ale unei astfel de întâlniri, dacă va fi cazul.

Vă rog să o considerați pe Veronica Sirețeanu în calitate de persoană de contact din partea AmCham Moldova (veronicasireteanu@amcham.md) pentru ulterioara interacțiune la acest subiect.

Vă mulțumim pentru colaborare și vă îndemnăm să ne contactați pentru orice informații adiționale.

Cu respect,

Mila Malairău

Director Executiv

A.P. „Camera de Comerț Americană din Moldova”

ANEXĂ

Art. I. – Anexa nr. 1 a Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 1–4, art. 2), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Poziția 1.6¹ va avea următorul cuprins:

”

1.6 ¹ . Liber-profesioniștii ce practică activitate în sectorul justiției, ale căror venituri anuale în anul fiscal precedent depășesc cuantumul a 12 salarii medii lunare pe economie în anul respectiv , cu excepția pensionarilor, persoanelor cu dizabilități, precum și a persoanelor care se încadrează în categoriile de plătitori prevăzute la pct.1.1–1.6	Taxa fixă în conformitate cu legea bugetului asigurărilor sociale de stat anuală	Lunar, câte 1/12 din suma anuală, până la data de 25 a lunii următoare lunii de gestiune	Toate tipurile de prestații de asigurări sociale de stat
--	--	--	--

”

2. Se completează cu poziția 1.6² care va avea următorul cuprins:

”

1.6 ² . Liber-profesioniștii ce practică activitate în sectorul justiției, ale căror venituri anuale în anul fiscal precedent nu depășesc cuantumul a 12 salarii medii lunare pe economie în anul respectiv , cu excepția pensionarilor, persoanelor cu dizabilități, precum și a persoanelor care se încadrează în categoriile de plătitori prevăzute la pct.1.1–1.6	Taxa fixă în conformitate cu legea bugetului asigurărilor sociale de stat anuală	Lunar, câte 1/12 din suma anuală, până la data de 25 a lunii următoare lunii de gestiune	Pensia pentru limită de vârstă și ajutorul de deces
---	--	--	---

”

Art. II. – (1) Prin derogare de la prevederile art. 56 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2023.

(2) Guvernul, în termen de 30 de zile de la data publicării prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta.

LEGEA
bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023

Art.3. – (1) Contribuția de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă fixă anuală (taxa fixă anuală) calculată pentru plătitorii specificați la pct.1.6, 1.6², 1.7 și 1.8 din anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale se stabilește în mărime de **12838 de lei**.

(2) Contribuția de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă fixă anuală (taxa fixă anuală) calculată pentru plătitorii specificați la **pct.1.6¹** din anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale se stabilește în mărime de **24255 de lei**.

Art. ____. (1) Prin derogare de la prevederile art. 56 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2023.

(2) Guvernul, în termen de 30 de zile de la data publicării prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta.